

NOVA DOBA
L'ÈRA

NOVA DOBA
NUOVA

„NOVA DOBA“ izhaja vsako sredo in soboto. — Uredništvo in upraništvo se nahaja v Gorici, Gorso G. Verdi 47, III nad. — Oglasi se računajo po dogovoru. — Rokopisi se ne vračajo. — Celoletna naroč. L. 15. — Polletna naroč. L. 8. — Četrletna naroč. L. 4.

OPOMIN - IL MONITO

Ljudstva so podpirala državno stranko, ker so jo matrale kot vspostaviteljico reda.

Dne 30. novembra je imela državna stranka zopet svoj velik dan. V vseh pokrajinskih središčih so se zbrali glavni zastopniki drž. stranke, člani pokrajinskih zvez in zastopniki fašistovskega tiska, da sprejmejo predsednikovo poslanico, ki bi imela z nova utrditi vrste bojevnikov za ustvaritev obnovljene države.

Zastopniki Furlanije, tržaške in isterske pokrajine so se polnoštevilno vdeležili.

Razprava je ostala med štirinastimi stenami, toda poslanica je javnega značaja. Med drugim omenja Mussolini izrecno: »Ljudstva so podpirala državno stranko, ker so jo smatrali kot vzpostaviteljico reda. In to je za nas važno, kajti v državni stranki naše ljudstvo dosedaj ni videlo nič drugega, kakor tisto silo in moč, ki si je v stanu izvojevati zaupanje pri masah, ker jamči za red.

Zrahlijana, svobodna država, kakor se nam je predstavljala v prvih povojnih letih, ni zadela baš na široke simpatije, ker v državi, v kateri je možno na eni ali drugi način uveljavljati svojo osebno svobodo na škodo drugih, ni prijetno živeti.

To je uvidelo pri nas mnogo ljudi, ki so vsled tega brezposojno pristopili k državni stranki, da pomagajo k splošni obnovitvi države.

Obnovitev države pa zahteva seveda tudi od naše strani popolno revizijo političnega stališča, ki obstoja v tem, da jemljemo vedno ozir na ostalo državo in spravljamo tako v skladje naše partikularno pokrajinske interese z državnimi.

To se pravi, da se mi nečemo in ne moremo identificirati s tako narodno manjšino z omejenim obzorjem, ampak zavedajoč se našega državljanstva hočemo biti doma v celi državi in kot taki imamo ves interes na tem, da država v svojem razvoju napreduje, ker le na ta način je tudi nam omogočen napredek in svoboda.

Ta čut državne pripadnosti, kakor tudi občutek dolžnosti

odpovedati se gotovim privilegijem, ki bi kvarili to razmerje, ima vsak pošteno misleči državljan. Od tod prihaja tudi, da je državna stranka povsod zadela na simpatije in da se kljub vsemu viharju njeno stališče ni omajalo pri ljudstvu.

Naravno je, da se pojavljajo trenutki, ko posameznik ne more umeti vsakega oblastnega vkrepa, ker je tempo preustroja včasih prehitel, toda v svojem splošnem delovanju kaže državna stranka jasno sliko onega strujarenja, ki brezobzirno zatira vse, kar je pogledom na državni blagor škodljivo, a pospešuje in ojača vse, kar državo, in potemtakem splošno blagostanje, pospešuje in krepi.

Nobeno ljudstvo na svetu pa ni tako, da bi si ne želelo krepke vlade. In to je dobro vedel tudi ministrski predsednik, ko je pisal, da ljudske simpatije državni stranki veljajo za to, ker ljubi kulturno ljudstvo državo reda.

V prvoem pomenu pa se pravi to, da ljudstvo želi močne vlade, ker hoče ubogati. Ljudstvo si želi voditelja, ki ga vodi k blagostanju in tega ne more pričakovati od drugega kakor le od onega, ki ga zna vzdržati v redu.

To je tista fajna sila in moč, radi katere se je državna stranka prikupila širšim masam, ki si nikakor ne želi bogve kakšnih »svoboščin«, ampak le miru, gospodarskega in kulturnega napredka.

Ta pa je mogoče le na ta način, da ohranimo duševnost, ki se je ustvarila s prihodom državne stranke na vlado in da se ne damo premotiti od kričanja onih, ki bi si radi ustvarili za naš blagor nemogoče države.

Le popolazioni appoggiarono il fascismo perchè lo considerarono restauratore dell'ordine.

Addì 30 novembre il Partito nazionale fascista ebbe nuovamente la sua grande giornata. In tutti i centri regionali si raccolsero i rappresentanti principali del Partito, cioè i membri delle Federazioni con i loro Deputati e la Stampa, affinché

si discutesse il messaggio del Duce diretto alle Regioni per dare il nuovo indirizzo ai militanti nel Partito di Stato.

I Rappresentanti delle Provincie del Friuli, Istria e Trieste si unirono compatti. Le discussioni sono rimaste riservate, ma il messaggio è di dominio pubblico. Fra altro bene osserva Mussolini: Le popolazioni appoggiarono il fascismo, perchè lo considerarono come un restauratore dell'ordine.

Queste parole sono di somma importanza, perchè rivelano il perchè dell'affluenza della popolazione allogena nel Partito di Stato in cui non potè vedere che quella forza e potere che deve destare la fiducia e quindi garantire anche l'ordine.

Lo Stato scosso dalle libertà divenute licenza, nei primi anni del dopoguerra certamente non potè apparirci ideale, poichè in uno Stato, in cui in un modo qualsiasi si riesce a fare valere la libertà propria anche a danno di terzi, la vita certamente non è invidiabile.

Gli è perciò che molti allogeni ciò comprendendo non esitarono di accedere al Partito di Stato per contribuire anche essi alla rinnovazione dell'ordine sociale.

E' inevitabile che una riforma dello Stato richiegga anche da parte nostra una perfetta revisione del nostro punto di vista politico che principalmente consiste nel fatto che anche gli allogeni giudichino le cose dal punto di vista di cittadini italiani e portino quindi i propri interessi regionali in armonia con quegli dello Stato.

In pratica ciò significa che noi ne possiamo nè vogliamo identificarsi con qualche minoranza di orizzonti limitati, ma consci della nostra cittadinanza vogliamo agire come appartenenti alla Nazione italiana, e quindi essere interessati alla sua sorte di modo che nel progresso del suo sviluppo ci sia possibile anche il nostro progresso e libertà.

Questa coscienza di appartenere ad uno Stato e non ad una briciola della sua famiglia necessariamente sposta la visuale nei sensi che i nostri

conscienziati sanno di dover e poter rinunciare a dei privilegi che sfessero in contraddizione colla loro nuova coscienza.

E' questo il fatto per cui il Partito di Stato non mancò di raccogliere le sue simpatie anche fra la nostra popolazione e che malgrado tutte le avversioni si è mantenuta l'idea.

E' però pure naturale che havvi dei momenti di esitazione cioè quando il singolo individuo non arriva a raccapacitarsi per qualche nuova legge o disposizione che talvolta si susseguono in un tempo troppo veloce, sebbene l'azione del Partito nel complesso delle sue azioni dimostri chiaramente l'inesorabile repressione di tutto quanto possa indebolire lo Stato e la promozione e rafforzamento di tutto quanto possa contribuire alla consolidazione dello Stato e quindi al benessere di tutti i cittadini.

Ma nessun popolo del mondo è fatto così che non abbia bisogno di un Governo forte. Ed è a questo che allude il Duce quando dice che le simpatie del popolo al Partito di Stato provengono dal fatto che ogni popolo culturale si desidera un Stato di ordine.

Nel significato di origine ciò però vale a dire che il popolo desidera un Governo che si fa sentire, perchè il popolo vuole obbedire.

Il popolo desidera un buon governante che possa condurlo al maggiore benessere ciò che però non si può raggiungere se non attraverso gli uomini che sappiano mantenere l'ordine.

Questo è il segreto, per cui il Partito nazionale fascista trovò le sue simpatie fra le masse che non sono desiderose di libertà ineffabili, ma di pace nonchè del progresso materiale e spirituale.

Ciò sarà però attuabile soltanto, se si mantiene l'ideologia, che venne introdotta coll'avvento al potere del Partito di Stato e se il popolo non si lascerà ingannare dal chiasso di coloro che vanno in cerca di sistemi, dai quali certamente non scaturirà uno Stato che ci possa maggiormente soddisfare.

Predsednikova poslanica - Il messaggio del Duce

Tovariši, fašisti! Dospevši do 25. meseca naše velike politične skušnje, je treba iz razlogov, ki jih danes pozna ves fašizem, pregledati naše moralne in duševne ter potemtakem tudi politične pozicije. Stranka, ki tega ne zna ali noče storiti, je obsojena. Silo fašizma je treba iskati v njegovi duševni prožnosti, zbog katere se ni nikdar oddaljil od življenja, ki je nestalno, spremenljivo, obsežno in poln nepredvidljivih dogodkov. Do misljam si, 1) da se ni treba preveč razburjati radi spremembe v okoliščinah, kajti razlogi za to so večinoma objektivni, fašizem pa je svoje krize itak vedno prestal; 2) da je možno v kratkem času pridobiti vse tisto, kar se v vojaškem izrazu imenuje »zguhleni teren«, zopet nazaj.

Zato pa se je treba držati navodil, ki jih Vam obrazložim:

Odnosaji z bivšimi bojevniki.

Brezdvomno je, da, dočim so slovesna zbiranja dne 28. oktobra v svrhu milične prisege izzvala povsod najboljše vtise, so zadobile splošne fašistovske akcije udarec z incidenti 4. novembra. Da je »Italia libera« nameravala izzvati incidente, o tem tudi ni nobene dvoma; toda vse skupaj je napravilo vtis, da so bojevniki in fašisti prišli navskriž. Sedaj je torej potrebno, da storijo fašisti kar je mogoče, da zbršejo vtis, ki je ostal po gori omenjenem incidentu. Radi tega naj se fašisti, v kolikor so bili bojevniki, vpišejo v državno združenje bivših bojevnikov, da ga spravijo v skladje s svojim namenom in pravilnikom. Povod za razkol ne sme na noben način prihajati od fašistovske strani in ne sme v nobenem slučaju imeti fašistovske barve. Na vsak način je treba bivšim bojevnikom izkazati spoštovanje. Enako in v še večji meri je treba tudi spoštovati vojne pohablence, zlasti ker isti so v celi dobi, od Reke do parlamenta, ohranili vedno korektno zadržanje toliko napram državni stranki kakor napram vladi. Fašisti naj posebno zapomnijo, da vsak spor med bivšimi bojevniki, pohablenci in fašisti služi izključno opozicijam, to je sovražnikom fašizma.

Zopetne pojave škvadrizma, četudi bi bili le krajevni in začasni, je treba pobijati in po-dušiti, ker imajo zasebno ozadje. Škvadrizem, ki prihaja danes že prepozno in se pojavlja le pri nezrelih mladičih, zamore močno škoditi stranki, vladi in milici. Tisti, ki hočejo biti vojaki, naj vstopijo v legije in naj tam pokažejo svoj visok duh discipline. Nikoli se ne more dovolj povdarjati, da vsak čin nezakonitosti ali nasilja škoduje ogromno vladi in

stranki. Vsako motenje javnega miru je istotako škodljivo. Ljudstvo je podpiralo državno stranko, ker jo je smatralo za vzpostaviteljico reda. Tega se ne sme pozabiti. Zaupanje pa pojenjuje in mineva, kedar vidi ljudstvo nemire, ki so jih povzročili pripadniki državne stranke ali oni, ki se za take izdajajo.

Nezakonitost se ne dá na noben način opravičiti. Služi le nasprotnikom. Ljudstvo hrepeni po miru in se bo obrnilo proti onim, ki mir motijo ali ogrožajo. Stranke in sicer vse stare stranke danes nasprotujejo državni stranki; vendar pa jih je še nekaj, ki deloma ali sploh niso prešle k proti fašist. kampaniji. Z nekaterimi skupinami liberalc., demokratov, popolarov, mazzinijancev, ki simpatizirajo z državno stranko, mora tudi državna stranka pristréno v besedah in dejanjih simpatizirati.

Nezakonitosti ne bodo opravičene.

Stranko je treba očistiti vseh elementov, ki ne odgovarjajo novemu položaju. Neizprosnost je treba izbačiti iz stranke vse nasilneže po poklicu, dobičkaželjneže ter osebe, ki ne morejo dokazati s čim se preživljajo, ne glede na njih zasluge v preteklosti. Večkrat zadostuje, da ena sama taka oseba jemlje ugled celi stranki v deželi. Temu je treba napraviti konec. Tako kakor morajo nehati osebni prepiri, ki značijo le pomanjkanje politične zavesti in nebrzdljivo časti hlepnost, ako ne celo hujših napak.

Čeravno pojenjuje že kronika fašistovskih sporov, škodujejo vendar isti stranki in vladi, kedar se vlačijo v dolgih kolenah po opozicijskem časopisu. Stranka mora porabiti vse svoje energije po občinah in v sindakatih.

Ravno občine in sindakati pa so najprimernejše sredstvo za oživljanje in vtrjevanje solidarnosti med delavskim ljudstvom.

Kakor sem že imel priliko omeniti v svojem govoru v dvorani Borromini, je treba pred vsem ukiniti nekaj takozvanih vnanjih manifestacij strankine delavnosti. Daljši odmor bo blagotvoren. Vedno ponavljanje namreč utruja. Zastave in črne srajce smejo na spregled le ob redkih slavnostih. Propagandna korist teh manifestacij je izčrpana, dasi je bila velikanska. Sedaj pa bo bolj koristilo vzdržanje, zadržanje in resnoba. Strankini slovesni dnevi v letu bodo trije: 23. marca, obletnica ustanovitve fašjev, 21. aprila, delavski državni praznik in 28. oktobra, obletnica pohoda na Rim. Ta slednja bo obdržala vedno svoj vojaško politični značaj.

Opozarjam resno vse pripadnike državne stranke na dva predstoječa dogodka največje mednarodne važnosti. Dne 8. decembra se sestane v Rimu Svet Zveze narodov. V Rimu se sestanejo torej odlični politični veljaki največjih evropskih držav v velikem spremstvu svojih uradnikov in časnikarjev iz vseh krajev sveta. Treba je torej paziti, da tekom teh dveh tednov ne dajo fašisti na noben način niti najmanjšega povoda za motenje javnega reda. Enako in še v večji meri velja to za sveto leto. Mednarodna pluta socialna demagogija je že pričela s silno kampanjo obrekovanja proti Italiji. Namen je očividni: sabotirati Sveto leto, kar pomeni razdreti delikatno razmerje med italijanskimi državami in Sv. Stolico. Fašisti morajo skrbno opustiti vsako dejanje ali besedo, ki bi zamogla dati povod tej kampaniji, ki je protidržavna in radi tega obsojevanja in obsodbe vredna kot zločin na domovini.

„Tiho delovanje v popolni disciplini“.

Nasproti državni stranki stojijo stare levičarske stranke, centrum in zmes novih socialno-političnih struj, ki dokazujejo, da je fašizem razbil stare stranke in da italijanski državljani leta 1923—1924 tvorijo raje nove politične skupine očitno šibke življenske moči kakor pa da bi se povračali v stare stranke.

Da si priborimo mi zmago, ni treba zatekati se k izvanrednim sredstvom: dovolj je držati se teh treh načel: tiho delo, popolna disciplina, nobeno individualno ne splošno nasilje.

Državna stranka se mora poslužiti svojega trenutnega položaja in gledati v svoje notranje razmere. Ni nobene dvoma, da ta ura pojde mimo in da se državni stranki obečajo še dnevi polnega sijaja in življenja.

Za sedaj gre za to, da se ohrani čim več naših moči in da se utrdijo ljudske simpatije, ki so še močne in razširjene, kajti italijanski narod ni še zabil bližnje preteklosti in ne taji zaslug državne stranke. Gotov sem, da vsi fašisti od prvega do zadnjega bodo z isto zvestobo, ki so jo pri tolikih prilikah pokazali, sledili tem mojim navodilom, ki mi jih je narokovala objektivna preizkušnja dogodkov in nevpogljiva vera v bodočnost državne stranke. Mussolini.

Sestanek deželnih federacij državne stranke Jul. krajine.

Ta poslanica je bila prečтана v vseh pokrajinskih središčih in obravnavana po navzočih zastopnikih državne stranke.

Došli so poslanci, tajniki deželnih fašistovskih federacij,

člani in časnikarji, ki zastopajo fašistovski pokret državne stranke.

Furlanska, tržaška in istrska dežela so zborovale torč skupaj v Trstu.

Navzoči pa so bili: Deželni tajnik Nicolò De Carli, odlikovan z zlato kolajno, posl. P. Pisenti, inž. Faleschini, gospodar Fancello, gospodje Spangaro, kav. Leon Puiatti, Attilio Barnaba, inž. Caccese, inž. Heiland, stotnik Pavcu, grof Pramparo, Dr. Pagani, gosp. Peternel, gospod Merio Iob, baron odvetnik Caprara, Dr. Lucchini, urednik časopisa »L'Emigrante« (Izselnik), gospod Paolo Volpe in grof Rajmondo de Puppi.

Za istrsko federacijo so bili navzoči sledeči: Deželni tajnik posl. Luigi Bilmacha, urednik dnevnika »l'Azione«, posl. Giovanni Mrach, prof. Luigi Dragicchio, Dr. Lodovico Rizzi, vit. častnik Marij Morgantin, prof. Giuseppe Leonardelli, gospod Adriano Petronio, glavni tajnik sindikatov, vitez Pietro Dall'Oglio, Dr. Nicolò Marizi, gospodje Gennaro Padrone, Bruno Camus, Pietro Almerigogna, Giorgio Franco, odvetnik Nino de Petris, inž. Galliano Palianga, Dr. Pietro Tomasi, Dr. Pietro Milevoi, Dr. Oscar Curzolo, vitez Dino Benvenuti in inž. Ital. De Franceschi. Karnarsko federacijo so zastopali izredni komisar polkovnik Montanari, vitez častnik Raniero in urednik »Voletta d'Italia« Clemente Morassi.

Za tržaško federacijo so bili navzoči sledeči: tajnik izvrševalne komisije Augusto Mayer, polkovnik Cannella, častnik vitez Bernardo, odvetnik Paolo Cuzzi, kav. Giuseppe De Grandis, Dr. Carlo Rongan, Major Filiberto vitez Dalmaso, gospodje Alb. Trencin in Pietro Colasanti, prof. Rodolfo Wagnest, tajnik tržašk. fašija, odvetnik Enrico Seleni, tajnik fašistovsk. združenja, gospodje Luigi Ciardi in Filomen Vitale za sindikalno društvo, stotnik Marij Vivante, tajnik ital. zadružnega sindikata, kompartmentalni delegat železničarsk. obojba Michelangeli in vitez Angelo Fano, član kolegija fašistovskega združenja občin. Odsotni so bili: posl. Fulvio Suvich, Ventrella in starešine, veliki častnik ital. krone, senator Giorgio Pitacco in grof Salvatore Segrè. Tajniške posle shoda sta opravljala Teodosio grof Ferra in B. Mino Lovrinovich. Inž. Giovanni Menesini je otvoril debato, katere so se vdeležili gosp. poslanec Mrach, posl. Pisenti, dalje gospod Petris, gosp. Colasanti, baron odv. Caprara in gospodje Michelangeli in Vitale. Vsem je izčrpno odgovarjal gosp. Menesini.

Sestanek se je zaključil ob 17.30.

Gosp. inž. Menesini je odposlal ob zaključku na ministrskega predsednika sledečo brzojavko:

»Zvezna vodstva julijske krajine, ki so se danes sestala obnovljajo brezpogojno zve-

stobo Vaši Ekselenci, ki stavljajo proti brezuspešnim napadom raznovrstne opozicije vztrajno in čudovito uveljavljanje programa drž. stranke za dobrobit Italije.

—«»—

Notranji položaj.

V poslanski zbornici se je razpravljala te dni kolonijalna politika.

Razprava je potekla brez posebnega zanimanja, ker v ospredju zanimanja so izvenparlamentari dogodka in zlasti vedno večja napetost med državno stranko in opozicijo, koja slednja hoče do zadnjega izrabiti vse svoje šanse proti državni stranki.

S svojo poslanico na vodilne kroge državne stranke je Mussolini takorekoč sam posegel v boj.

Ker pa so smernice to pot jasno začrtane, se lahko nadejamo, da se bodo stvari kmalu in sicer temeljito v neprilog opozicije spremenile.

Ministerski svet.

Ministrski svet je v svoji seji z dne 29. novembra razpravljaj in odobril novi zakonski načrt glede tiska.

Isti ministerski svet je sestavil predlog, da na mesto generala Itala Balbo prevzame vrhovno poveljstvo milice general Gandolfo, ki prihaja iz armade.

General Gandolfo se je ponovno odlikoval v svetovni vojski, tekom katere se je bojeval na Krasu, na banjški planoti in Montellu.

V vseh bojih je pokazal svoje odlične lastnosti kot vojak in poveljnik, radi česar spada k najodlikovanejšim osebam italijanske armade.

General Gandolfo je že naslovil svoj pozdrav kot glavni poveljnik milične vojske na kralja, vojnega ministra, ministra mornarice in zrakoplovstva v Rimu.

Opozicijski shod v Milanu.

V nedeljo so hoteli imeti svoj veliki dan tudi opozicijske stranke, ki so se zbrale v Milanu.

Sestali so vsi v gledališču »Arte moderna«, kjer sta nastopala kot glavna govornika Turatti in Amendola.

Turatti je izjavil, da je proti vsakemu kompromisu, ker ne veruje v miroljubje državne fašistovske stranke.

Njegov govor je ognjevitopodpiral posl. Amendola, ki je med drugim v svojem govoru tudi rekel: Pasti ali zmagati, izgubiti ali zopet pridobiti italijansko svobodo. Ne bomo dovolili italijanskemu življenju, da se uda svoji osodi, dokler naša bitka ne bo zmagovito dokončana, dokler pravica in svoboda vseh italijanskih državljanov se nam ne bode zdela za vedno zavarovana.

Imel je od vseh govornikov

najsklesanejši govor, ki je gotovo močno učinkoval za spodbujanje nadaljnega boja proti državni stranki.

Za njim je govoril pcpolarec Mauri, kateri bi rad videl, da bi se čimpreje povrnila doba miru in sprave na zemljo.

Za njim je povzel besedo demokratični poslanec Di Cesarò, ki je svojedobno nalašč izstopil iz Mussolinijevega ministrstva, da je mogel pričeti s protipropagando proti državni stranki.

Konečni govor je imel republikanec Facchinetti, ki je med drugim trdil, da govori tudi v imenu bivših bojevnikov in vojnih pohabljenec.

Neki kombitent je hotel Facchinettijevemu govoru ugovarjati, pa navzoči, ki so se bali, da bi pokvaril vtis prejšnjih govornikov, mu niso pustili do besede.

Tako so takoj poteptali svobodo, o kateri je govorilo nič manj kakor pet izbornih govornikov.

Shod je zaključil posl. Turatti s pomenljivimi besedami, da med opozicijami je padla vsaka stena, ki jih je do sedaj ločila. »Vsak od nas mora v imenu tega skupnega boja nekaj popustiti in žrtvovati, da bo fronta enotna.« S temi besedami je hotel Turatti gotovo povedati, da odslej tvori opozicija enotno fronto proti fašizmu.

Konferenca nasledstvenih držav v Rimu.

je otvorila svoje delovanje dne 2. decembra t. l. Rumunski minister Lahovary se je zahvalil v imenu vnanjih delegacij za gostoljubni sprejem in predlagal, da bi se imenoval predsednikom konference Marki Negrotto Cambiaso, koji predlog je bil enoglasno sprejet, na kar je takoj pričelo zborovanje.

DOPISI.

IZ RIHEMBERGA.

Možgani so se jim zmešali. Komu-li? Mi ne moremo odgovoriti na to vprašanje, ker ne vemo natančno je-li padel na temelj rihemberški dopisnik »G. S.« z dne 24. t. m. ali pa celo stražin glavni urednik.

Nam se sploh ne zdi vredopolimizirati s takimi duševnimi revami, ki ne vedo kaj so sinoči večerjali. Ubogi Leopold! nam se smiliš, da ti je državni pravdnik tako zmešal pamet. Uboga logika kje si neki doma?

»G. S.« piše, da redijo rihemberški občani g. Cigoja

medtem ko piše v edni in isti sapi v dopisu iz Rihemberka z dne 6. 10. t. l., da se mora Cigoj preživljati z borimi mesečnimi lirami skupaj 96.— reci in piši (devetdesetšest lir) svoje pokojnine.

Napada ob enim tudi Josipa Krševanija (Matica) češ, da je Cigojev vreden tovariš in Stan kota iz Cvetroža, češ, da se je obesil Maticu za suknjo. — Pač pa mora biti Matic strokovnjak v izberu suknjenega blaga, kajti nam je dobroznano, da odtehta Stanko najmanj trikrat stražinega dopisnika in vendar ima Matic še popolnoma nepokvarjeno suknjo, koje ni vreden stražin dopisnik se niti z mezincem dotakniti.

Kar se pa tiče »škrbastih ljudi« naj ve dopisnik, da ne bodemo nikdar in pod nikakimi pogoji dopustili, da bi taki ljudje zobali oves iz naših čistih korit.

V ostalem je pa dopis prava budalost, ker hoče v enem in istem loncu mešati med in maslo, kar se pa ne spaja.

Mi smo in ostanemo tu, medtem ko se vaše vrste loštno redčijo, ako nam blagovolite, da se topot jako mlo izrazimo, ker nočemo za sedaj še groznega gorja povečati, ki je doletel stebela vaše puhle stavbe iz razloga tembolj, ker ako pljuneš nesramnežu ob belem dnevu v obraz in ga takoj vprašaj kaj se je pripetilo, ti odgovori, da mu je padla kaplja dežja v obraz.

No, pa le dajte!

IZ VIPAVE.

Kedaj bo konec, se vprašujemo te krvave gonje proti poštenim Slovincem, ki želé v miru in prijateljstvu z italijanskim narodom živeti?

Prejšnji večer je milični vojak Jožef Marc iz Planine št. 33 šel mirno svojo pot, ko se sreča z nekima domačinoma oba iz Planine, ki se ga takoj lotita in ga celo s sekiro po glavi udarita tako, da je mladenič ves okrvavel komaj prilezel domov.

Pred nekaj večeri pa je iskala neka tolpa nahujskanih fantov v Vrhpolju milična vojaka-brata Ambrožič, da bi ju najbrže do krvi pretepla. Ravnotako so grozili nekemu Kobalu iz Vrhpolja.

Ali so ti sadovi sistematične gonje »Goriške Straže?« Ali je to tista kulturna vzgoja, s katero si polnite vedno usta, kedar hočete zakriti svoje slabe namene.

Ali boste mari še trdili, da se branite za svoj obstoj, proti komu vas vprašamo?

Očividno je, da pri nas stvari ne morejo več tako naprej. Pusti naj se nam svoboda, da se pridružimo tisti stranki, ki nam je pač najbolj simpatična! Vsiljevati mnenja pa si ne bomo pustili. Svoboda ne velja samo za gospode, ki simpatizirajo za »Goriško Stražo«, ampak tudi za nas.

Ravno ti odurni napadi na naše može pa jasno dokazujejo, da smo jim na potu in da naša stvar napreduje.

Mi nočemo bojov, ampak miru. Naši nasprotniki, ki ne pričakujejo nič drugega kakor vojne, pa bi se radi z nami pretepali, kar pa ne bo in ne bo šlo!

IZ SOLKANA.

Štefan Leban iz Solkana star 62 let je šel po ulici Sv. Štefana in padel tako nesrečno, da si je zlomil roko in izpahnil česno ramo. Ozdravil bo v 6. tednih.

DNEVNE VESTI.

Giacomo Puccini.

Največji sodobni glasbeni skladatelj Jakob Puccini je v soboto umrl v Bruselju.

Naše ljudstvo Jakoba Puccinija ne pozna. Puccini je uglasbil gledališka dela in zlasti opere, od katerih ostanjejo neumljive »Bohème«, »Madame Butterfly«, »Tosca«, »Manon Lescaut«, »La Vallière«, v katerih je po mnenju glasbenih strokovnjakov mojster Puccini dal izraza najsladkejšemu in priljudnejšemu glasbenemu čutu italijanskega naroda.

Naravno je, da je vsled tega v kratkem času postal najpopularnejši glasbenik Italije in — Dunaja, kjer so znali ceniti njegove glasbene talente in se mu vsled tega tako prikupili, da mojster ni zamudil nobene prilike, da bi ne šel na Dunaj.

Še pred par meseci je bil na Dunaju, toda že takrat so opazili na njem izvanredno potrnost, ki je prihajala od vedno izrazitejše sladkorne bolezni, kateri se je končno pridružil še rak v grlu.

Zdravniki so mu prerokovali rano smrt že meseca junija. Puccinijev sin je seveda storil vse, da bi rešil očeta. Na zdravnikov nasvet so poskušali najskrajnejša sredstva, da bi podaljšali dragoceno življenje.

Žalibog pa so mu podaljšali le muke. Poskusili so namreč na njem z najnovejšim zdravljenjem raka potom radijskih igel. V ta namen so morali v peljati dihanje skozi nos, kar je seveda za šibkega človeka trajno nevzdržno.

Vendar je njegov organizem še precej časa kljuboval smrti. V petek pa so njegovi moči nenadoma propadle. Preživel je še eno noč in v soboto okoli poldneva je pri popolni zavesti izdahnul.

S Puccinijem je zatopil mož, na katerega je Italija lahko ponosna. Taki možje se ne rodi jo vsak dan in za Verdijem in Rossinijem Italija ni imela večjega skladatelja.

Kot ženij je bil tudi velik človek. Splošno se potrjuje, da je bil pokojnik milega in dobrohotnega značaja, ki se ni pehal v ospredje. Radi tega

se je njegova slava razmeroma počasno razvila. Malo pred svojo smrtjo je žel zadoščenje, da ga je na Mussolinijev predlog kralj imenoval senatorjem, česar se je mož jako veselil. Mussolini pa je zopet enkrat pokazal, da fašizem zna ceniti ljudi odličnih duševnih sposobnosti.

Puccinija pokopljejo v Milanu na državne troške. Njegovo smrt objokuje danes vsa italijanska država, sosebno pa državna stranka, koje zvesti član je bil tudi pokojni Puccini.

Mussolini je vsled tega spomenul njegovo smrt tudi v poslanski zbornici.

Zagonetna smrt italijanske Kneginje.

Italijanske aristokratske kroge je pretečeni teden vznemirila senzacionalna vest o še nepojasnjeni smrti kneginje Ane Marije Borghese, rojene vojvodinje Ferarske. Dama je stanovala nekaj dni v svoji prekrasni vili ob Gardskem jezeru. Prišla je tjakaj iz Rima, kjer biva obitelj Borghese običajno. V prestolici se je razstala s soprogom Scipijem, ki je odpotoval na neko svatbo na Madžarsko. Kneginja ima dve hčeri: starejša je poročena z grofom Cavazzem in biva stalno v Bologni, mlajša pa je stara šele 17 let in živi v Rimu.

V torek ob 5. uri popoldne se je kneginja podala iz vile na sprehod okoli divnega jezera. Spremljal jo je samo pes, njen zvesti čuvaj. Šla je najprej v park poleg vile, kjer je hotela presajati mladike. Obšla je park in dospela končno na otočiče Capo Grosso, kjer je nabrežje zelo strmo. Tam jo je še videla služinčad in neka tujka deklica, ko pa so dami prinesli v obednico naročeno večerjo, ni hotelo biti kneginje od nikoder. Prestrašeni so jo šli služabniki iskat, toda brez uspeha. Na konici otočiča, kjer je dama stala in opazovala solnčni zahod, je ležala na tleh ročn torbica in rokavice pogrešane. Zraven pa je mirno sedel pes, ki je čuval predmete.

Osobju je bilo takoj jasno, da se je moralo s kneginjo nekaj zgoditi. Sprva se je mislilo, da se je morda utopila. Toda pokazalo se je, da za tako dejanje ni bilo nobenega vzroka, kajti kneginja se je s svojimi razumela prav dobro in se je razstala z možem in hčerko, ki je ostala v Rimu, s klicem »na srečno syidenje!« Njena smrt se ne da pojasniti drugače kakor tako, da se je kneginja igrala s psom ter se mu pri tem umikala in zašla predaleč nazaj, izgubila ravnotežje in padla v jezero.

Zanimivo je pri tej stvari dejstvo, da je blizu dve leti od tega na istem mestu utonila mlada grofica Albizzi, intimna prijateljica kneginje. Laverni ljudje spravljajo oba smrtna slučaja v zvezo in go-

vorje, da je grofica Albizzi prišla po svojo prijateljico. Seveda so to samo prazne besede in hudobna namigavanja.

ŽELEZNIŠKA ZVEZA AJDOVŠČINA - POSTOJNA

Poročali smo že v našem listu, da je izvanredna kraljeva komisija za upravo Furlanske pokrajine pod predsedstvom kom. grofa Caporiacco, vsled vesti, da vlada proučuje nov načrt javnih del naprosila tozadevno ministrstvo da sprejme v gradbeni program železnice tudi proga Ajdovščina - Postojna.

Ta sklep je jako ugodno uplival na politične in trgovske kroge, ker vprašanje gospodarskega procvita v naši obmejnih zoni, je v prvi vrsti odvisna od zadostnih prometnih zvez.

SEMENJ SV. ANDREJA.

Tudi letos se je otvoril trg Sv. Andreja, kakor po navadi. Dobila so se raznovrstne reči; središče trgovine je bilo na nekdanjem travniku, ali trga zmage kakor se danes imenuje.

Slabo vreme je marsikoga ozbovoljilo tako, da je iskal zavetja v krčmah. Zato so bili od vseh najzadovoljnejši krčmarji.

OBLETNICA SMRTI

dobrovoljca Scipia Slataper, ki je padel na podgorski višini 7. decembra 1915 se bo letos praznovala s spominskim govorom posl. Alda Rossinija v dvorani, ki jo da v ta namen na razpolago goriško združene bivših bojevnikov in poabljenecv.

AFERA »ADRIATISCHE BANK«.

»Jutru« poročajo iz Dunaja: Proti funkcionarjem »Adriatische Bank« je vloženih več kazenskih ovadb. Med drugim je bivši državni pravdnik dr. Preminger vložil kazensko ovadbo proti generalnemu ravnatelju dr. Kamenaroviču. Tej ovadbi je priloženo mnenje strokovnjakov, iz katerega izhaja, da se je delniški kapital napram oblastem izkazal kot popolnoma vplačan in podpisan, — katera trditve se je izkazala za neresnično. Kazenske oblasti nameravajo izdati zaporno povelje, katero pa ostane za enkrat neizvršeno, ker se nahaja Kamenarovič v Trstu v zaporu.

Tretji izkaz invalidnih penzij za vojne invalide in poabljenca našega ozemlja:

Vipava: Hosel Ivan pok. Jurija, Tomažič Franc živ. Ivana oče pok. Julija.

Goče: Cigoj Jožef pok. Teodora.

Šturje: Stibil Margerita mati Pijan Grila.

Banjšica: Kofol Leop. živ. Matija, Kumar Katerina mati Kumar Antona.

Veliki Dol: Vičič Ludvik živ. Matija oče Julija.

Skrilje: Ivan Batagelj živ. Jožefa, oče Ivana.

Sv. Duh-Banjšica: Cvetrežnik Rudolf Antona, Humar Ivan Petra.

Tolmin: Sabotič Katarina živ. Andreja, mati Franca Leban.

Solkan: Prešeren Valentin, oče Valentina.

Černiče: Batič Jožefa, mati Ivana Koršič, Faganel Iv. pok. Jožefa oče Jožefa in Antona. in Antona.

Vrtojba: Mermolja Jožef, pok. Ivana.

Moša: Bressan Virginija živ. Ivana vdova Breganta Felice.

Kamno: Kodrič Franc.

Škrbina: Cotar Jožef pok. Antona oče Viktorja.

Spodnja Idrija: Matija Bogataj živ. Aleksandra.

Budanje: Krasna Pavel živ. Matija.

O sejmi.

Zopet smo slišali tožbe, kako sejmi propadejo. Čudno je pa naravnost, da smo že pred sejmom Sv. Andreja čitali v slovenskih listih, da bo slabo obiskovan, ker češ, da Videm vpoja vso goriško trgovino. Zdelo se nam je, kakor da bi bil napovedan bojkot sejmu sv. Andreja že po domačinih.

Toda vse to so same čanče. Pokrajinski sejmi splošno propadajo, ker so se v teku časa spremenile kulturne in socialne razmere.

PRVOTNI SEMJI

so bili namreč krvava potreba Trgovina ni prodrla še v vse vaške kote po hribih in dolinah, marveč kmetič si je vse sam doma prideloval in je hodil vsako leto enkrat kupovat česar je rabil, na — veliki letni semenj.

Sicer pa je bila pred časom že trgovina tako vpeljana, da je bil veliki semenj največji trgovski dan v letu. V gotovem kraju so se sešli trgovci iz vsega sveta in prinesli najrazličnejše stvari na prodaj. Veliki semnji so bile prave razstave novosti, radi česar ni nihče zamudil prilike, da bi ne posetil velikih sejmov. V tem pogledu je prednjačil gotovo

VELERUSKI SEMENJ

v Nižjem Novgorodu, mestice, ki je normalno štel svojih 30.000 prebivalcev, ki so pa ob velikem semnju, ki je trajal mesec dni, narastli in večkrat prekoračili milijon duš.

Sedaj pa naj si človek predstavljaja kako pestro sliko je nudil tak velesejem, kamor je pridrvelo ljudi iz polovice sveta. Poleg obiskovalcev iz širne evropske Rusije, so došli na sejm kupci in trgovci iz najoddaljenejših krajev Azije. Tu so se sklepale kupčije od leta do leta. Dajalo se je tudi na vero od leta do leta in ni se slišalo takrat, da bi se to zaupanje zlorabilo. Razven tega so prihajali na sejme vseh vrst

GLUMAČI.

čarovniki, zverinjaki, cirkusi itd. itd., ki so zabavali ljudstvo s svojimi predstavami. Večkrat so se videle na teh sejmihi čudnejše stvari nego danes, kajti magi iz jutrovih dežel prekašajo daleko vso našo fantazijo iz čarovniških in hipnotičnih kabinetov.

Danes so te obrti skorda izginile iz prometa, so pa nenaдомestljiva zguba za sejme, kjer so zadrževali ljudi in tako trgovini in sebi neposredno pomagali.

Sicer pa, kakor že rečeno, se je to nazadovanje opazilo že pred vojno. Sejmi so že v zadnjem času pred vojno služili večinoma za to, da so se mogli trgovci znebiti

ZLEŽANEGA BLAGA.

Navidezno lepo blago, ki je pa »zležalo« po zalogah, je šlo gladko od rok po nizkih cenah. Ljudje so kupovali cene predmete za šalo, da so le kaj prinesli domov iz sejma.

Danes ljudstvo tega ne dela, ker je vojska požrla denar.

Podležni sejmi ne zanimajo več ljudstva. Edini sejmi, ki so se še ohranili v prvotnem pomenu in zmislu so

ŽIVINSKI SEMNJI.

ki so danes še pogostejši in živahnejši kakor nekdanj. Leti ne propadajo, ker jih vzdržuje socialna potreba. Z živino ni mogoče drugače kupčevati na debelo kot na semnjih. V ostalem pa so naše podeželne semnje izpodrinili moderni

VZORČNI SEMNJI.

ki se prirejajo v glavnih trgovskih prestolnicah in nadomeščajo v vsakem pogledu tradicionalne sejme, kamor so zahajali naši priprosti predniki. Danes pohajajo vzorčne vele-sejme le gosposki ljudje.

Odgovorni urednik: Josip Peternel.

Izdaja konsorcij »Nove dobe«.

Tiska Narodna tiskarna.

Gosp. odsek trga Vipave odda v najem pašnik RAVNIK na Nanosov izmeri 110 ha potom javne dražbe prvo nedeljo po novem letu t. 4 januarja 1925 ob 11 uri dopoldan. v občinski pisarni v Vipavi.

Pašnik je izključno za ovčjerejo ter ima k temu potrebne hleve in orodje. Poleg tega je na razpolago več njiv. Natančnejše podatke se izve pri gosp. odseku v Vipavi.

ZA GOSPODARSKI ODSEK v Vipavi.